



دانشگاه علوم پزشکی قزوین  
دانشکده دندانپزشکی

پایان نامه :

جهت دریافت درجهٔ دکترای دندانپزشکی

موضوع :

بررسی آگاهی و نگرش افراد بزرگسال شهر قزوین در ارتباط  
با ضایعات بدفیم دهانی

استاد راهنما :

سرکار خانم دکتر مریم فلیلی

نگارش :

مرضیهٔ عرب

شمارهٔ پایان نامه : ۲۱۳

سال تمصیلی ۸۱-۸۲

## خلاصه :

سرطان دهان، ۲ تا ۳٪ کل سرطانهای بدن را شامل می‌شود و ششمین سرطان شایع در مردان و دوازدهمین سرطان شایع در زنان است. متأسفانه، پیش‌آگهی بیماری فوق‌چندان رضایت‌بخش نمی‌باشد. یکی از علل مهم این امر، تشخیص دیر هنگام این ضایعات به دلیل تأخیر و سهل‌انگاری بیماران است که این تأخیر در بیشتر موارد ناشی از عدم آگاهی بیمار و عدم شناخت صحیح و کافی وی از بیماری و جنبه‌های مختلف آن می‌باشد؛ از طرف دیگر، دندانپزشکان و پزشکان نیز که مسئولین اصلی تأمین سلامت افراد هستند، معمولاً انجام معاینات سرطان دهان را در برنامه کاری خود قرار نمی‌دهند. در نتیجه، تا زمانی که ضایعه به مراحل پیشرفته خود نرسد، توجهی به آن نشده و کاملاً فرصت می‌یابد که به پیشرفت خطرناک خود ادامه بدهد.

مطالعه حاضر، با هدف تعیین میزان آگاهی و نگرش افراد بزرگسال شهر قزوین نسبت به ضایعات بدخیم دهانی انجام گرفت. به همین منظور پرسشنامه‌ای شامل ۳ بخش طراحی گردید: در بخش اول مشخصات فردی، در بخش دوم تاریخچه‌ای از بعضی عادات شخصی فرد و عملکردهای پزشکی وی و در بخش سوم آگاهی و نگرش فرد نسبت به سرطانها و سرطان دهان و جنبه‌های مختلف آن، مورد ارزیابی قرار گرفت.

جمعیت مورد مطالعه، افراد بزرگسال شهر قزوین بودند که به طور تصادفی و به تعداد مساوی، از بین والدین دانش‌آموزان دختر پایه سوم راهنمایی انتخاب شدند. مدارس این دانش‌آموزان، در دو ناحیه آموزش و پرورش این شهر (نواحی یک و دو)، قرار داشت. پرسشنامه‌ها به وسیله دانش‌آموزان، در اختیار والدین آنها قرار گرفت. در نهایت، پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، اقدام به جمع‌آوری آنها گردید. مجموعاً ۳۷۵ عدد

پرسشنامه، جهت تجزیه و تحلیل نهایی آماده‌سازی شد. کلیه اطلاعات وارد رایانه شده و جهت تجزیه و تحلیل آماری، از نرم‌افزار آماری SPSS و آزمونهای آماری t، ANOVA، Chi-Square، Post Hoc، Fisher's Exact، Tukey HSD و Pearson Correlation، با سطح اطمینان  $P < 0.05$ ، استفاده شد.

متوسط امتیاز آگاهی افراد در مطالعه مورد نظر،  $18 \pm 31/8$  بود که ضعیف محسوب می‌شد. بین میزان آگاهی افراد و سن، جنس، میزان تحصیلات و شغل آنها، ارتباطی مشاهده نشد.  $73/2\%$  افراد از اثر استعمال دخانیات،  $56/1\%$  از اثر سوء مصرف الکل و  $12/8\%$  از اثرات سوءتأثیر اشعه خورشید در پیدایش سرطان دهان و لب، مطلع بودند. همچنین از بین علائم سرطان دهان،  $64/8\%$  افراد به «زخم و ضایعه بهبود نیافتنی»،  $41/2\%$  به «توده برجسته داخل دهانی»،  $15/4\%$  به «لکه قرمز بدون درد» و  $13/6\%$  به «لکه سفید بدون درد»، اشاره کردند.  $60/1\%$  افراد سنین شایع پیدایش سرطان دهان را سنین بالاتر از 40 سالگی و  $34/4\%$  آنها، این بیماری را در مردان شایعتر می‌دانستند.  $43/7\%$  افراد، لثه را شایعترین ناحیه پیدایش سرطان دهان، ذکر کردند و از نظر  $73/3\%$  شرکت‌کنندگان، سرطان دهان بیماری خطرناکی بود. بیشترین میزان اظهار اطلاع افراد نسبت به سرطان خون و کمترین میزان آن نسبت به سرطان دهان، مشاهده گردید. به نظر افراد پاسخ‌دهنده، شایعترین سرطانها سرطان خون و سپس سرطان سینه بود.  $77/1\%$  افراد از رادیو و تلویزیون جهت کسب اطلاعات و فقط  $9/9\%$  و  $5/9\%$ ، به ترتیب از پزشک و دندانپزشک، به این منظور، استفاده می‌کردند. همچنین در این مطالعه، متوسط امتیاز آگاهی افرادی که نسبت به سرطانها اظهار اطلاع کرده بودند، از متوسط این امتیاز در افرادی که اظهار بی‌اطلاعی و اظهار اطلاع نسبی کرده بودند، بیشتر بود.

در مطالعه حاضر، عدم آگاهی کافی عموم نسبت به جنبه‌های مختلف سرطان دهان، در کنار خلاء اطلاعاتی و نقص در عملکرد و نگرش دندانپزشکان و پزشکان در این زمینه، به خوبی نمایان بود. در همین رابطه، انجام اقدامات مؤثر جهت افزایش سطح آگاهی عموم و معرفی هرچه بیشتر رشته‌های تخصصی دندانپزشکی و همچنین گنجاندن طرحی در برنامه آموزشی دانشگاهها جهت اصلاح نگرش و عملکرد دندانپزشکان و پزشکان، توسط مسئولین کشور، ضروری به نظر می‌رسد.